

Guía Docente

Datos Identificativos					2023/24
Asignatura (*)	Orientación socioeducativa para a igualdade	Código	615525021		
Titulación	Mestrado Universitario en Políticas Sociais e Intervención Sociocomunitaria				
Descritores					
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos	
Mestrado Oficial	1º cuatrimestre	Segundo	Optativa	6	
Idioma	CastelánGalego				
Modalidade docente	Presencial				
Prerrequisitos					
Departamento	Didácticas Específicas e Métodos de Investigación e Diagnóstico en EducaciónPedagogía e Didáctica				
Coordinación	Arias Rodriguez, Maria Alicia	Correo electrónico	alicia.arias.rodriguez@udc.es		
Profesorado	Arias Rodriguez, Maria Alicia Arza Arza, Neves Gabriel Fernandez, Narciso de Iglesias Galdo, Ana Maria	Correo electrónico	alicia.arias.rodriguez@udc.es neves.arza@udc.es narciso.de.gabriel@udc.es ana.iglesias@udc.es		
Web	http://www.sociologia.udc.es/gl/estudos/m%C3%A1sters/mestrado-en-pol%C3%ADticas-sociais-e-intervenci%C3%B3n-sociocomunitaria				
Descrición xeral	Preténdese orientar o estudantado na práctica da reflexión fundamentada e no descubrimento de novas interrogantes que lles permitan obxectivar algúns dos elementos sociais que contribúen á xenerización da cultura considerada común, e tomar así conciencia do grao de coerción e/ou consentimento das relacións sociais en función da variable xénero. Defenderase a necesidade de apropiarse deste marco teórico-crítico, de carácter sociohistórico, para o deseño e desenvolvemento de proxectos sociais realmente coeducativos, isto é, que aporten razóns sobre a urxente necesidade de incorporar os saberes feministas á práctica profesional e tamén á vida cotiá, e contribuír así a reducir as diferentes fendas de xénero e a camiñar cara a sociedades máis inclusivas e xustas Nas clases sosterase o principio de debate democrático, escoitando e respetando todas as opinións diversas en torno aos temas tratados, tanto de parte do profesorado como do alumnado				

Competencias / Resultados do título

Código	Competencias / Resultados do título
A1	CE1 - Determinar as dimensións e categorías axeitadas para o diagnóstico e a análise científica das situacións de exclusión social.
A2	CE2 - Interpretar os feitos e as políticas sociais desde os distintos paradigmas teóricos vixentes na análise da exclusión.
A3	CE3 - Diseñar e desenvolver procesos de observación e documentación para o estudo das políticas e os sistemas de benestar social.
A4	CE4 - Recompilar e interpretar a información suficiente para chegar a diagnósticos fiables sobre os riscos de exclusión e os factores de vulnerabilidade social.
A5	CE5 - Interpretar as situacións e os procesos de marxinação social e económica de colectivos desde unha perspectiva histórica e macroestrutural.
A6	CE6 - Avaliar a capacidade e eficacia das medidas de intervención para corrixir ou prever situacións e procesos de exclusión social.
A7	CE7 - Identificar e valorar a posibilidade de intervención e prevención en procesos de conflictividade social.
A8	CE8 - Identificar procesos e factores de cohesión social, e deseñar medidas para a súa potenciación.
A10	CEM2 - Dominar as principais ferramentas conceptuais e técnicas que permiten definir un colectivo e unha problemática migratoria como obxecto de estudo e análise.
A11	CEM3 - Demostrar un coñecemento avanzado e crítico sobre as teorías e os debates académicos actuais de maior relevancia sobre as dinámicas migratorias e os procesos de integración dos colectivos migrantes.
A14	CEM6 - Actuar como profesional competente e cualificado/a no ámbito da análise das migracións internacionais e do traballo con colectivos migrantes.

A15	CEG1 - Demostrar coñecementos avanzados sobre a evolución histórica da discriminación das mulleres e dos marcos ideolóxicos e teóricos que xustifican e confrontan as desigualdades de xénero.
A16	CEG2 - Dominar as ferramentas conceptuais e metodolóxicas para identificar e analizar os mecanismos de exclusión e a vulnerabilidade vinculados ás áncoras patriarcales do sistema social.
A17	CEG3 - Aplicar a perspectiva de xénero como enfoque epistemolóxico e metodoloxía de investigación e de intervención sobre a realidade social.
A18	CEG4 - Examinar contextos e situacións de violencia e discriminación de xénero e sexual desde unha perspectiva teórica complexa e comprometida.
A19	CEG5 - Explicar os principios básicos que orientan os distintos tipos de políticas de igualdade desenvolvidos e as claves para avaliar a súa eficacia.
A20	CEG6 - Actuar como profesional competente e cualificado/a no ámbito do diagnóstico, o desenvolvemento e a xestión de políticas de igualdade de xénero.
A21	CEE1 - Explicar os procesos de exclusión vinculados ás transformacións da estrutura familiar e por idades das sociedades.
A22	CEE2 - Manexar ferramentas conceptuais e metodolóxicas para a análise da vulnerabilidade asociada a formas de convivencia e a determinados grupos de idade.
A23	CEE3 - Identificar as dinámicas interxeracionais, biolóxicas e socioeconómicas que xeran situacións de exclusión.
A26	CEE6 - Actuar como profesional competente e cualificado/a no ámbito do deseño, a xestión e a avaliación de políticas de intervención dirixidas á conciliación familiar e ás necesidades dos maiores.
B1	CB1 - Demostrar coñecementos avanzados, de carácter multidisciplinar, para a investigación e o exercicio profesional no ámbito da exclusión social.
B2	CB2 - Aplicar e integrar os coñecementos a contornos e problemas emerxentes e indefinidos, na práctica investigadora e profesional.
B3	CB3 - Seleccionar o marco científico adecuado para avaliar as evidencias dispoñibles e postular hipóteses razoadas sobre a avaliación previsible dos feitos sociais estudados.
B4	CB4 - Identificar os dilemas éticos e a responsabilidade social tras os retos formulados na práctica profesional e investigadora.
B5	CB5 - Comunicar con claridade os coñecementos e problemas científicos sobre os que se traballa tanto a un público non experto como de especialistas.
B6	CB6 - Posuír e comprender coñecementos que proporcionen unha base ou oportunidade para ser orixinais no desenvolvemento e/ou a aplicación de ideas, a miúdo nun contexto de investigación.
B7	CB7 - Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B8	CB8 - Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
B9	CB9 - Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades.
B11	CB11 - Participar en proxectos de investigación e colaboracións científicas no ámbito da exclusión social, en contextos interdisciplinares e de transferencia de coñecementos.
B12	CB12 - Manter responsabilidade e compromiso co desenvolvemento profesional continuo de forma autónoma.
B13	CX1 - Comprender e integrar coñecementos complexos para traducilos en propostas de investigación e programas de intervención en contextos sociais problemáticos.
B14	CX2 - Realizar unha análise crítica da realidade social e do desenvolvemento profesional vinculada aos feitos sociais sobre os que se traballa.
B15	CX3 - Deseñar, aplicar e avaliar proxectos de investigación en ciencias sociais relacionados cos procesos e as situacións de exclusión social.
B18	CX6 - Valorar a adecuación das distintas ferramentas teóricas, metodolóxicas e técnicas ás preguntas e os obxectivos específicos formulados sobre a realidade social e as políticas sociais.
B22	CX10 - Recoñecer e valorar os xuízos de valor e as evidencias nos argumentos que sosteñen as descripcións e políticas sobre a realidade social.
C1	CT1 - Expresarse correctamente, tanto de forma oral como escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.

C3	CT3 - Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C5	CT5 - Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C7	CT7 - Desenvolver a capacidade de traballar en equipos interdisciplinares ou transdisciplinares, para ofrecer propostas que contribúan a un desenvolvemento sostible ambiental, económico, político e social.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias / Resultados do título	
Reflexionar acerca da situación actual das mulleres partindo do coñecemento da súa memoria histórica, así como das dificultades e retos aos que se enfrontan prestando especial atención a aquelas que presentan un maior risco de exclusión social	AM2	BM7	CM1
	AM5	BM8	CM3
	AM15	BM9	CM5
	AM19	BM11	CM7
	AM23	BM12	
	BM14		
	BM22		
Reflexionar acerca da idoneidade e validez do constructo xénero, da súa transmisión a través do proceso de socialización así como da súa incidencia na creación dos estereotipos de xénero, na construción da identidade de xénero e na atribución de roles e status social.	AM6	BM1	CM1
	AM7	BM2	CM3
	AM8	BM3	CM5
	AM11	BM4	CM7
	AM14	BM5	
	AM17	BM13	
	AM18	BM18	
	AM21		
Auto-diagnosticar a situación de partida das mulleres, valorando os factores obxectivos e subxectivos que inciden na inserción e o desenvolvemento profesional e ocupacional e na mellora da calidade de vida	AM1	BM1	CM1
	AM3	BM6	CM3
	AM4	BM15	CM5
	AM10		CM7
	AM16		
	AM17		
	AM20		
	AM22		
	AM26		

Contidos	
Temas	Subtemas
Tema 1.- Acceso das mulleres ao sistema educativo	1.1 Exclusión, dependencia e autonomía. 1.2. Alfabetización e escolarización primaria. 1.3. Ensino secundario e superior. A UDC como exemplo
Tema 2.- Acceso das mulleres ás profesións	2.1. A profesión de mestra: oportunidades e resistencias 2.2. A primeira catedrática da universidade española: Emilia Pardo Bazán 2.3. A muller escritora
Tema 3.- Neoliberalismo e Pedagogía patriarcal	3.1. Sobre da libre elección e a mercantilización en educación. 3.2. Algúns efectos do patriarcado na educación.

Tema 4.- Feminismo e coeducación	4.1. Feminismo como teoría política crítica. 4.2. Aproximación conceptual á coeducación. 4.3. Estratexias para diseñar proxectos de coeducación.
Tema 5.- Orientación profesional con perspectiva de xénero	5.1 Barreiras de xénero na toma de decisións académicas e profesionais e na inserción laboral 5.2 Finalidades, características e pautas para a intervención 5.3 Programas e experiencias no ámbito escolar e laboral
Tema 6.-Boas prácticas da igualdade no ámbito educativo e laboral	6.1. Boas prácticas coeducativas en orientación. Indicadores, ferramentas para a súa detección e exemplos 6.2.O emprendemento das mulleres en España 6.3. Das accións positivas ao mainstreaming de xénero nos proxectos de inserción laboral

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Análise de fontes documentais	A2 A4 B22 C5	2	15	17
Discusión dirixida	A5 A8 A11 A14 A15 A18 A19 A23 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B13 B14 B22 C1 C3 C5	10	20	30
Sesión maxistral	A2 A4 A11 A15 A18 A19 A21 B1 B4 B14 C1 C3 C5	10	25	35
Portafolios do alumno	A1 A2 A3 A4 A5 A6 A7 A8 A10 A11 A14 A15 A16 A17 A18 A19 A20 A21 A22 A23 A26 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 B15 B18 B22 C1 C3 C5 C7	10	28	38
Actividades iniciais	A3 A4 A7 A8 A11 A15 A18 A19 A23 B1 B2 B3 B4 B5 B7 B8 B9 B13 B14 C1 C3 C5 C7	10	10	20
Atención personalizada		10	0	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Análise de fontes documentais	O obxecto da análise documental son os programas e accións de orientación educativa e profesional destinados a distintos colectivos e contextos
Discusión dirixida	Tras a lectura e análise dun texto de actualidade científica se desenvolverá unha discusión sobre as distintas perspectivas argumentais. Esta metodoloxía soamente a utilizará o estudiantado presencial

Sesión maxistral	A lección maxistral vai ser utilizada para a presentación dalgúns contidos. Previamente, co obxectivo de facilitar o seu seguimento, proporcionarase a través do Campus Virtual a presentación de power point. Esta metodoloxía soamente é para os estudante presencial
Portafolios do alumno	O alumnado presencial, non presencial e online deberá de presentar o portafolio no que ha de recoller as actividades propostas polo profesorado da materia. O portafolio será entregado a través do Campus Virtual e nas datas que se especifiquen para a primeira ou segunda oportunidade. O estudantado non presencial e ONLINE debe poñerse en contacto coas responsables de cada módulo.
Actividades iniciais	As actividades iniciais permiten identificar os coñecementos previos do alumnado sobre as temáticas abordadas e ós ámbitos de intervención coeducativa do seu interese. Soamente para o estudantado presencial.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Análise de fontes documentais	Na atención personalizada o profesorado resolverá as dúbidas que teña o/a alumno/a sobre os diferentes temas a traballar na materia. Durante estas sesións, realizarase un seguimento do traballo do estudantado, supervisando e orientando mais directamente o proceso a seguir en cada unha das actividades realizadas. Esta atención personalizada realizarase nos despacho das/o profesorado no horario de titorías. Este horario está colgado no Campus Virtual PARA PODER ORGANIZAR DITA ATENCIÓN. O ESTUDANTADO DEBE COMUNICARSE PRIMEIRAMENTE COAS PROFESORAS ou CO PROFESOR VÍA CORREO ELECTRÓNICO (NESE CORREO SOLICITARÁ UNHA TUTORIA INDIVIDUAL OU GRUPAL). LEMBRAR QUE AS PROFESORAS SON AS QUE MARCARÁN O HORARIO DE DITA TUTORIA.
Actividades iniciais	
Discusión dirixida	
Portafolios do alumno	

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Portafolios do alumno	A1 A2 A3 A4 A5 A6 A7 A8 A10 A11 A14 A15 A16 A17 A18 A19 A20 A21 A22 A23 A26 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 B15 B18 B22 C1 C3 C5 C7	O portafolio recolle as actividades que van computar para a avaliación e que serán propostas polo profesorado da materia ó comezo de cada módulo. Os estudantes non presenciais presentaran un portafolio acordado coas actividades que indica cada profesorado que imparte cada módulo (deben poñerse en contacto co mesmo. Habilitarase un apartado e Campus Virtual) e as/os estudantes online presentarán un portafolio coas actividades que indique o profesorado (habilitarase un apartado no Campus Virtual). Para aprobar a materia todas/os estudantes hai que ter superadas todas as actividades de cada módulo (se queda algún módulo suspenso conleva o suspenso do portafolio, sexa estudante presencial, online ou non presencial) . O peso na cualificación final de cada módulo é a seguinte: -15% o módulo I (tema 1 e 2) -30% o módulo II (tema 3 e 4) - 10% para o módulo III (tema 5) -45% para o módulo IV (tema 6)	100

Observacións avaliación

Na avaliación da materia (exposta no apartado da guía docente, denominado "Paso 7: Avaliación") terase en conta antes de nada o seguinte:

a) ESTUDIANTES QUE ASISTAN SEMPRE A CLASE

(ou alumnado con dispensa académica) (estudantes presenciais) considéranse que asisten un 80%, isto equivale a non ter máis de 3 faltas sen xustificar. Xustifícase as faltas médicas (con xustificante correctamente cuberto por un médico colexiado) e as faltas por un traballo (con xustificante correctamente cuberto no traballo onde se xustifique que en horas de clase se está a traballar) ou calquera outra falta sempre co documentación homologado. Non se poderá ter máis de dúas faltas de asistencia en cada un dos módulos.

A avaliación destes alumnos ten en conta únicamente o portafolio

b) ESTUDANTES QUE NON ASISTAN SEMPRE A CLASE (estudantes non presenciais) OU

ESTUDANTES ONLINE considéranse que non asisten cando faltan máis dun 80%, é dicir, ten máis de tres faltas sen xustificar, ou ben ten máis de dúas faltas nunha das partes da materia (técnicas de recollida e/ou análise da información). Se xustifica as faltas médicas (con xustificante correctamente cuberto por un médico colexiado) e as faltas por un traballo (con xustificante correctamente cuberto no traballo onde se xustifique que en horas de clase se está a traballar), aínda que en ningún caso estes xustificantes suporán a posibilidade de realizar as actividades das clases fóra de prazo. Tamén pode ser aquel estudantado que así opte dende o inicio da materia, xa que na matrícula optan pola forma online.

Estes estudantes presentarán un portafolio específico que aparecerá explicado en cada módulo da materia. Estes estudantes ao inicio da materia debe poñerse en contacto individualmente co profesorado responsable de cada módulo.

NOTA MUY IMPORTANTE Nas clases sosterase o principio de debate democrático, escoitando e respetando todas as opinións diversas en torno aos temas tratados, tanto de parte do profesorado como do alumnado

Bibliografía básica

- Gabriel, N. de (2013). ?A educación das mulleres no século XIX: exclusión, dependencia e autonomía?. Sarmiento, 16, 7-35
- Acedo, G (2012). Formación y Orientación laboral. Madrid: Anaya Multimedia
- Acker, J., Barry, K., and Essveld, J. (1983). Objectivity and truth: Problems in doing feminist research.. Women's Studies, 6, no. 4: 423-435.
- Acker, S (1989). Teachers, gender and careers. London: Lewes Falmer,
- Álvarez, J. (2014). Acción tutorial y orientación: aceptación, compromiso, valores: una propuesta de estilo para la intervención de tutores y orientadores.. Bilbao: Desclée de Brouwer.
- APPLE, M (1996). Cultural politics and education. . New York: Teachers College Press.
- APPLE, M (2006). Educating the "right" way: Markets, standards, God, and inequality. 2nd edition.. New York: Routledge.
- Askew, S. and Ross, C. (1991). Los chicos no lloran. el sexismo en educación.. Buenos Aires: Paidós.
- BOURDIEU, P. (2000). La dominación masculina. . Barcelona: Anagrama
- Botherton, F (2013). Manual de orientación. Badalona: Paidotribo
- Cirillo, L. (2002). Mejor huérfanas. por una crítica feminista al pensamiento de la diferencia.. Barcelona: Anthropos
- Cobos, A (2012). La orientación profesional y la búsqueda de empleo: experiencias innovadoras y técnicas de intervención que facilitan la inserción laboral.. Barcelona: Graó
- CONNELL, R. (1996). Masculinities.. Cambridge: Polity Press.
- CONNELL, R. (2000). Male roles masculinities and violence: a culture of peace perspective.. París: Unesco
- Fernández Riquelme, S (2010). La Mediación social: itinerario histórico de la resolución de conflictos sociales. Contribuciones a las Ciencias Sociales. . Contribuciones a las Ciencias Sociales. Documento en línea: www.eumed.net/rev/cccss/07/sfr.htm
- Gabriel, N. de (2014). "The entrance of women into the teaching profession in Spain (1855-1940)".. History of Education 43(3), 334-354.
- Harding, S. (1996). Ciencia y feminismo. Madrid: Morata.
- Harding, S. (1993). Rethinking standpoint epistemology: What is "strong objectivity?". In Feminist Epistemologies and Value, ed. L. Alcoff and E. Potter, 49-82. London: Routledge. Iglés
- Harding, S. (1993.). Rethinking standpoint epistemology: What is "strong objectivity?". In Feminist Epistemologies and Value, ed. L. Alcoff and E. Potter, 49-82. London: Routledge.
- Iglesias, A. e Ballarín, P. (2013). ?El mito del "éxito" escolar de las chicas?. Revista Sarmiento, Anuario Galego de Historia da Educación, 17, 67-82.
- Mañeru, A (2001). La diferencia sexual en la educación. In Educar En Femenino y En Masculino. N. Blanco, 131-143. Madrid: Akal.
- McRobble, A (2010). ?¿Las chicas arriba?. Las mujeres jóvenes y el contrato sexual posfeminista?. Debate Feminista, 21(41), 113-135.
- Miedzian, M. (1995). Chicos son, hombres serán. cómo romper los lazos entre masculinidad y violencia. Madrid: Horas y Horas.
- Nuñez, C., Carpintero, E., García, M., Serrano, S. y Ordóñez, X. (2011). Comprender la Orientación Educativa: manual de prácticas. Madrid: Catarata.
- PARASKEVA & Jurjo TORRES, (edit) (2012). Globalism and power. Iberian educational and curriculum policies. Peter Lang
- Piussi, A. (2001). El sentido libre de la diferencia sexual.. Cuadernos De Pedagogía, 306, , 57-61.
- Piussi, A. and Mañeru, A (2006). Educación, nombre común femenino. Barcelona: Octaedro.
- Fundación Mujeres (2007). Rompiendo esquemas. Programa de orientación académica y profesional.. Oviedo: Instituto Asturiano de la Mujer
- Piussi, A. (1989). Educare nella differenza.. Turin: Rosenberg & Sellier
- Rodríguez, M^a. L (2011). Orientación profesional no sexista: teoría y práctica.. Saarbrücken: Editorial Académica Española
- Rodríguez, C. (2001). Investigaciones sobre las desigualdades de género en el sistema educativo. In Un Acercamiento . a Los Estudios De Género. A.A.V.V., 121-154. Valencia: Germania.

- Santana, L. E (2013). Orientación profesional. Madrid: Síntesis
 - TORRES, J. (2009). "The Trojan Horse of curricular contents"; in Michael APPLE and Luis Armando GANDIN (Edit.). The routledge international handbook of critical e
 - TORRES, J. (1998). El curriculum oculto. Madrid: Morata
 - TOURAINE, A. (2006). El mundo de las mujeres.. Barcelona: Paidós
 - Varela, J., Parra, P. e Val Cubero, A. (2016). Memorias para hacer camino. Madrid: Morata.
 - VVAA. (2010). Conciliación de la vida laboral, familiar y personal. Implantaciones de planes de igualdad en organizaciones laborales. Materiales divulgativos. Madrid: Ministerio de igualdad y Fundación Mujeres.
 - Gabriel, N. de (2018). Emilia Pardo Bazán, las mujeres y la educación: el Congreso Pedagógico (1892) y la Cátedra de Literatura (1916. Historia y Memoria de la Educación, nº 8, 2018, 489-525.
 - Gabriel, N. de (2018). "Schoolteachers, social control and profesional conflicto: government procedures brought against schoolteachers in Galicia (1859-1910)", . History of Education, vol. 47, nº 4, 2018, pp. 466-487
 - Sánchez A, e Iglesias, A. (2017). Coeducación: feminismo en acción. Atlánticas. Revista Internacional de Estudios Feministas
 - Miranda Santana, C. (2003). Género y orientación sociolaboral. Una experiencia desde la interdisciplinariedad y la integración en el currículum. Universidad de Las Palmas de Gran Canaria
 - Bom W. (2013). Abrirse paso. Orientación laboral y profesional para mujeres. Barcelona: El Roure Editorial
 - Ballarín, Pilar e Iglesias, Ana ((2018).). Feminismo y educación. Recorrido de un camino común. Historia de la Educación. Revista interuniversitaria,37, 37-67
 - Ballarín, Pilar ((2019)). ¿Por qué llamamos coeducación a la que no coeduca?. Rosa Cobo (ed.) La imaginación feminista. Debates y transformaciones disciplinares, pp. 165-200. Mad
-

